

Nieuwsbrief Medische Psychologie

Komt een dokter bij de psycholoog

Rudolf Ponds sprak op 12 november jl. zijn inaugurele rede uit bij de aanvaarding van het hooglerarenambt Medische Psychologie aan de Vrije Universiteit van Amsterdam.

*Door: Naomi van der Velden,
Mirjam Sprangers*

rondom de financiering van psychosociale zorg in het ziekenhuis, en organisatorische verschillen tussen

Op 12 november sprak Rudolf Ponds zijn inaugurele rede uit bij de aanvaarding van het hooglerarenambt Medische Psychologie aan de Vrije Universiteit van Amsterdam. Negen jaar geleden hield hij een oratie in Maastricht, met de titel “Komt een psycholoog bij de dokter”. Destijds was de boodschap dat de bescheiden medisch psycholoog met meer trots haar bijdrage aan het begrijpen van chronische ziektebeelden mocht uitdragen. Voor de oratie in Amsterdam werd het thema omgekeerd: een bezoek aan de psycholoog lijkt nodig voor artsen om te voldoen aan toekomstige eisen. De arts zal een samenwerkende en sociaalvaardige generalist moeten worden, kundig in gedeelde besluitvorming en positieve gezondheid. Hiervoor zijn psychologische vaardigheden onontbeerlijk. Tijdens zijn oratie stond Rudolf niet alleen stil bij de visiedocumenten van het medische vak, maar ook bij de kwaliteitsstandaarden van de medisch psycholoog. Zo stelde hij een aantal problemen aan de kaak: gebrekkige signalering van psychosociale problemen door artsen en verpleegkundigen, onduidelijkheid

ziekenhuizen in psychosociale zorgpaden. Hij pleitte daarom voor een intensieve samenwerking van psychosociale zorgverleners achter één loket binnen het Amsterdam UMC. Hij onderbouwde dit met cijfers die aantonen dat zorgkosten kunnen dalen wanneer de medisch psycholoog (in plaats van de arts) als hoofdbehandelaar optreedt voor patiënten met lichamelijke klachten zonder medische verklaring. In dit licht haalde hij een succesvol zorgexperiment aan, waarin huisartsen direct naar een medisch psycholoog konden doorverwijzen. Tenslotte sprak hij zijn ambities voor de toekomst uit, waaronder het creëren van het eigen specialisme “medische psycholoog”, naast de klinisch psycholoog en klinisch neuropsycholoog. Dit is nodig om de verdere ontwikkeling en zichtbaarheid van de medische psychologie te stimuleren, ons een plek te geven aan beleidstafels, en carrièrekansen te bieden voor GZ-psychologen. Na afloop van de oratie werden de feestelijkheden afgesloten met felicitaties en een borrel; de laatste voor nieuwe corona maatregelen van kracht werden.

Nieuwe perspectieven en rollen van de medische psycholoog in het ziekenhuis

Voorafgaand aan de inaugurele rede van Rudolf Ponds, nieuw afdelingshoofd van de afdeling Medische Psychologie van het Amsterdam UMC, lieten zes sprekers tijdens een symposium, hun licht schijnen op het centrale thema “Nieuwe perspectieven en rollen van de medische psycholoog in het ziekenhuis”.

*Door: Naomi van der Velden,
Mirjam Sprangers*

Lezingen

Manon Meijer (sectiehoofd Medisch Maatschappelijk Werk) deed de aftrap. Zij schetste de ontwikkelingen waardoor medisch maatschappelijk werk en medische psychologie steeds meer op elkaar afgestemd zijn. Haar toekomstdromen zijn één psychosociaal loket waar interdisciplinair wordt samengewerkt en academisering van haar vak.

Annemarie Braamse (postdoc, onderzoekslijn Evidence-Based Psychologische en Gedragsinterventies bij Somatische Aandoeningen) onderstreepte het belang van onderzoek naar geïndividualiseerde zorg voor kankerpatiënten met vermoeidheid, angst en/of depressie. Haar toekomstvisie betreft consensus over wat het personaliseren van psychologische zorg betekent en toevoegt.

José van de Kreeke (sectiehoofd Onderwijs en Opleiding VUmc) liet zien hoe de veranderende eisen aan de artsen van de toekomst het curriculum medisch psychologisch onderwijs beïnvloeden. Die toekomstige arts wordt geacht een

vertelde hoe artsen onder toenemende druk staan en ondersteund kunnen worden door positieve bronnen van werksatisfactie te versterken. Kiki's toekomstdroom is dat de arts niet alleen een goede, maar ook een gelukkige dokter kan zijn.

Annelijn Wensing-Kruger (sectiehoofd Gender en Seksuologie) schetste de korte en turbulente geschiedenis van transgenderzorg die onder maatschappelijke druk staat. Zij benadrukte de enorme diversiteit aan zorgvragen, ontwikkelingspaden, zorggebruikers en rollen van zorgverleners. Zij ziet voor de toekomst vooral het belang van samenwerken, in de vorm van een landelijk netwerk en verduurzaming van academische netwerkvorming.

Ellen Smets (coördinator onderzoekslijn Medische Communicatie) benoemde dat de toegenomen medische kennis juist onzekerheid onder patiënten kan vermeederen, doordat zowel artsen als patiënten zich beter bewust worden van wat men niet weet. Zij vertelde hoe toekomstige patiënten beter geïnformeerd en ondersteund kunnen worden bij besluitvorming in onzekerheid.

teamspeler te zijn, waarbij het aanleren van sociale vaardigheden (samenwerken, samen beslissen, coachen, motiveren en rolflexibiliteit) belangrijker wordt.

Kiki Lombarts (coördinator
onderzoekslijn Professional Performance
& Compassionate Care)

Afsluiting

Na elke presentatie was er een levendige discussie in een constructieve en plezierige sfeer. Dit symposium kan als een soort amuse beschouwd worden voor toekomstige, te accrediteren symposia die de afdeling jaarlijks wil organiseren.

In memoriam

Marcel Fabriek

Door: Robert Hulsman

waarin hij veel oog had voor hun persoonlijke ervaringen. Hij organiseerde

Op donderdag 7 oktober overleed geheel onverwacht Marcel Fabriek, hoofd sectie onderwijs van de afdeling Medische Psychologie, locatie AMC. Marcel begon zijn loopbaan in het bedrijfsleven. Na zijn studie Psychologie in de jaren 80, ging hij als ICT-consultant werken, zoals veel afgestudeerden in die tijd. Daarna is hij trainingen voor het bedrijfsleven gaan ontwikkelen en geven. Mensen helpen bij hun ontwikkeling gaf Marcel veel energie. In 2004 maakte hij de overstap naar de universiteit. Hij werd hoofd onderwijs bij de afdeling Medische Psychologie van het AMC waar hij meteen kon meebouwen aan het Curius curriculum dat in 2006 van start ging. Een van de uitdagingen was het opzetten van een collegereeks in de Bachelor over onderwerpen uit de Canon van de Medische Psychologie. Vanuit zijn achtergrond bracht Marcel een frisse wind mee met een pragmatische benadering van het communicatie onderwijs. Oefenen met acteurs die fungeerden als simulatiepatiënten werd een centraal uitgangspunt bij alle practica. Allengs verbreedde zijn taak zich naar de coördinatie van het onderwijs in het lichamelijk onderzoek. Marcel heeft altijd veel oog gehad voor het welzijn van de mensen om hem heen, collega's, docenten, simulatiepatiënten, -en bovenal- studenten. Hoe ontwikkel jij je? Wat heb jij nodig om op je eigen

op eigen initiatief voor studenten die dat nodig hadden aanvullende intervisies, vaak na werktijd. Recent was Marcel nauw betrokken bij de organisatie van de Tweedaagse voor coassistenten in een hotel aan zee. Met diverse workshops worden coassistenten er geholpen eens stil te staan bij zichzelf en elkaar in het vinden van een optimale balans tussen alle positieve en negatieve krachten die een rol spelen bij hun professionele ontwikkeling. Dit was Marcel ten voeten uit. Marcel genoot veel waardering voor zijn inbreng. Toen in het AMC de ere -titel 'docent van de maand' werd bedacht, was Marcel in 2012 een van de eersten die deze titel ontving. In 2013 werd hij benoemd als Principal Educator en trad hij toe tot een vakoverstijgend netwerk van AMC-docenten. Ook vanuit de Medische Informatiekunde ontving hij waardering met de onderwijsprijs voor beste geneeskundig docent in 2018. Als een belangrijke dimensie van zijn werk noemde Marcel altijd het netwerken. Coalitievorming, onderhandelen, het samenbrengen van belangen waren volgens hem belangrijk om in het AMC zijn ideeën over het onderwijsbeleid te doen gelden. Zijn lidmaatschap en later voorzitterschap van de Opleidingscommissie heeft daaraan zeker bijgedragen. Ook internationaal droeg Marcel bij aan de ontwikkeling van het

wijze te kunnen functioneren? Dat zijn de vragen die hem interesseerden. Marcel streefde altijd naar naturel en authentiek. Hij was allergisch voor kunstmatige en gekunstelde systemen en trucjes. Zo kon hij zich verbazen over studenten die meenden empathie te tonen in een gesprek door te pas en te onpas ‘vervelend’ te zeggen bij alles wat de patiënt aan klachten opsomde. Voor de coassistenten organiseerde Marcel de leerlijn Medische Professionele Vorming

gespreksvaardighedenonderwijs in de geneeskunde. Tussen 2009 en 2018 participeerde hij in tEACH, het internationale netwerk van docenten van de International Association for Communication in Healthcare (EACH) dat gericht is op het uitwisselen van methoden van onderwijs en beoordeling van gespreksvaardigheden. Afscheid nemen hing al in de lucht met Marcel’s aanstaande pensioen in 2022, maar we hadden ons dat afscheid allemaal zo anders voorgesteld.

In de publiciteit

Amsterdam UMC - Medische Psychologie LinkedIn pagina

Door: Rudolf Ponds, Bodi Huisman en Naomi van der Velden

Met genoegen kondigen wij het “live gaan” van onze gloednieuwe “Amsterdam UMC - Medische Psychologie” LinkedIn pagina aan! Met deze pagina verbinden we collega’s en brengen we de buitenwereld snel en interactief op de hoogte van o.a. nieuws, publicaties, benoemingen en evenementen van de secties onderzoek, onderwijs en patiëntenzorg. Volg

ons daarom snel op de LinkedIn pagina “AmsterdamUMC - Medische Psychologie”, via <https://www.linkedin.com/company/amsterdam-umc-medische-psychologie> Indien je medewerker bent, kan je dat aangeven op de pagina. Naast het LinkedIn platform zal de afdelingsnieuwsbrief gewoon blijven bestaan.

Onderwijs

Marij Hillen benoemd als Principal Educator

Sinds 1 augustus jl. mag Marij Hillen zich Principal Educator binnen de Geneeskundeopleiding van de UvA noemen. Eén dag per week gaat zij zich inzetten voor integraal, evidence-based en zorgvuldig opgebouwd onderwijs in consultvoering, van bachelor tot en met vervolgopleiding, bij locatie AMC.

Door: Marij Hillen

Binnen het AMC worden ieder jaar enkele Principal Educators benoemd.

Gezamenlijk dragen zij bij aan verbeteringen en vernieuwingen binnen de Geneeskunde- en specialistische vervolgopleidingen. De aanstelling van Marij als Principal Educator sluit aan bij de plannen van de afdeling Medische Psychologie om het onderwijs beter te integreren met onderzoek naar medische communicatie, en om actief training in consultvoering aan te bieden aan aios en medisch specialisten. Nieuwe inzichten uit onderzoek naar medische communicatie vinden nog onvoldoende hun weg naar het onderwijs. Bovendien

van de Amstel en van de onderzoekslijn Medische Communicatie, werken aan een zorgvuldig opgebouwd en activerend onderwijsaanbod in consultvoering, dat continu wordt gevoed door de laatste wetenschappelijke inzichten. Binnen de bachelor en master is het doel om de consultvoeringspractica te optimaliseren aan de hand van de nieuwste wetenschappelijke inzichten, en systematisch te evalueren. In de vervolgopleidingen zal er actief een passend aanbod van trainingen in consultvoering worden aangeboden. Uiteindelijk wordt zo het onderwijs van Medische Psychologie binnen de Geneeskundeopleiding van de UvA en vervolgopleidingen steviger op de kaart

wordt training in consultvoeringsvaardigheden nog niet systematisch aangeboden in de master- en specialistische vervolgopleidingen. Tijdens haar driejarige termijn zal Marij, samen met collega's van onderwijs aan beide zijden

gezet.

Vragen, ideeën of opmerkingen? Neem contact op via e-mail:

M.A.Hillen@amsterdamumc.nl.

Programmatisch toetsen in de geneeskunde Master VUMC

De sectie onderwijs is betrokken bij het implementeren van programmatisch toetsen in de Geneeskunde Master zoals dat sinds september van dit jaar is ingevoerd bij het VUMC.

Door: Dick van Zanten

Kortweg komt het er op neer dat studenten geen cijfer meer krijgen of kunnen zakken per coschap, maar dat ze zich gaan ontwikkelen aan de hand van zelf gestelde leerdoelen. Deze leerdoelen zijn gebaseerd op zowel coschap gebonden als generieke competenties en op de feedback die de studenten van hun werkplekbegeleiders krijgen over hun functioneren tijdens verschillende

de student voldoende voortgang boekt en voldoet aan de norm voor het gestelde jaar. Is dat het geval, dan gaat de student door naar het volgende jaar. Is dat niet het geval, dan wordt er een remediëringsplan opgesteld". In het Voorbereidend Coschap (VCP) maken de studenten voor het eerst kennis met programmatisch toetsen. Daar hebben we een nieuw lesprogramma voor gemaakt. In plaats van het stationsexamen krijgen ze nu een eindevaluatie

beroepssituaties. Door de cijferdruk er af te halen, ontstaat een ander leerklimaat. Daardoor kunnen bijvoorbeeld lastige situaties veel makkelijker besproken worden zonder bang te hoeven zijn voor een negatieve beoordeling. Studenten verzamelen hun feedback in een digitaal portfolio en bespreken dit enkele keren per jaar met hun mentor. Uit de nieuwsbrief programmatisch toetsen: “Aan het eind van een coschap krijgt de coassistent ‘overall’ feedback gericht op zijn of haar groei en ontwikkeling en professioneel gedrag. Aan het eind van een jaar kijkt een beoordelingscommissie (bestaande uit artsen uit diverse disciplines) naar het portfolio. Deze commissie beoordeelt of

anamnesegegesprek (eindevaluatie lichamelijk onderzoek, etc.) met feedback van de docent, de simulatiepatiënt en een medestudent gericht op hun leerdoelen. Bovendien krijgen de studenten ontwikkelpunten mee, naast natuurlijk de tops. Deze eindevaluatie wordt (en dat is ook nieuw) vastgelegd in het portfolio en wordt door de studenten meegenomen naar hun eerste coschap. Zo ontstaat er, idealiter, een doorgaande leercurve in plaats van de ‘schotten’ tussen elk coschap: “gehaald en nu het volgende”. Of dit in de praktijk ook zo uitpakt kunnen we tijdens onze intervisiebijeenkomsten terug horen van de studenten.

Publicatie uitgelicht

**Speciale serie artikelen over
response shift in *Quality of Life*
*Research***

In de MP Nieuwsbrief van najaar 2019 werd melding gemaakt van de door Mirjam Sprangers en Véronique Sébille (Université de Nantes) opgerichte internationale en interdisciplinaire Response Shift - in Sync Working Group die het verrichte response shift onderzoek onder de loep nam. Drie vragen stonden daarbij centraal: Wat weten we? Hoe kunnen verschillende gezichtspunten verenigd worden waar mogelijk en wenselijk? Wat zijn de hiaten in onze kennis die nader onderzoek verdienen?

Door: **Mirjam** **Sprangers**

In het december nummer 2021 van *Quality of Life Research* zijn de eerste artikelen van deze groep verschenen. Die behelzen een algemene introductie op het werk en de werkwijze van deze groep¹ (Sprangers et al.) en behandelen drie gerelateerde onderwerpen: definitie en theorie² (Vanier et al.), operationalisatie en detectie³ (Sébille et al.) en de implicaties van response shift voor besluitvorming in de gezondheidszorg⁴ (Sawatzky et al.). Deze artikelen worden gevolgd door twee commentaren^{5,6} en afgesloten met een repliek⁷ (Sprangers et al.).

Er zijn momenteel nog vijf andere artikelen in de maak: een systematische review van de response shift effecten en een meta-regressie analyse van de response shift effect grootten. Omdat beide artikelen betrekking hebben op kwantitatieve studies wordt ook een systematische review voorbereid over de response shift effecten van kwalitatieve studies. Ook wordt gewerkt aan een 'lessons learned paper' waarin de verschillende onderwerpen worden geïntegreerd en op een hoger plan gebracht. Tenslotte worden stappen gezet om alle informatie van de reviews (bv. effect grootten) publiekelijk beschikbaar te maken. Ook deze database zal in een artikel beschreven worden. Het is de bedoeling deze vijf artikelen in de loop van 2022 aan te bieden aan *Quality of Life Research*.

Links:

1. Sprangers et al.: <https://doi.org/10.1007/s11136-020-02747-4>

2. Vanier et al.: <https://doi.org/10.1007/s11136-021-02846-w>
3. Sébille et al.: <https://doi.org/10.1007/s11136-020-02755-4>
4. Sawatzky et al.: <https://doi.org/10.1007/s11136-021-02766-9>
5. Rapkin & Schwartz: <https://doi.org/10.1007/s11136-021-02962-7>
6. Skolasky: <https://doi.org/10.1007/s11136-021-03005-x>
7. Sprangers et al.: <https://doi.org/10.1007/s11136-021-03028-4>

Onderzoek

Sabbatical

De term sabbatical is afkomstig van het Bijbelse sabbatjaar. Dat is het zevende jaar, waarin het land onbewerkt moet blijven. Een rust jaar. Inmiddels staat een sabbatical vooral bekend als een periode van minstens enkele maanden waarin mensen vrij nemen, al dan niet betaald, om hun gewone werkzaamheden te onderbreken. Die time-out kan gebruikt worden om iets heel anders te gaan doen, bijvoorbeeld reizen, om te werken zonder de dagelijkse beslomeringen die bij het werkende leven behoren, of een combinatie van beide. De gewoonte van een dergelijke onderbreking is ontstaan in de Verenigde Staten, aan de universiteit. Vandaar ook die Engelse benaming.

*Door: Ellen Smets,
Kiki Lombarts,
Met dank aan: Mirjam Sprangers*

vanuit huis. Gelukkig kon vanaf 1 augustus een appartement in Oslo betrokken worden en gingen de deuren

Kiki Lombarts (onderzoekslijn Professional Performance & Compassionate Care) haakte aan bij die Amerikaanse academische traditie door een Stanford fellowship aan te vragen en te krijgen bij het Center for Advanced Study in the Behavioral Sciences (CASBS) en het Stanford Medicine Presence Program. Daarmee kon ze in de periode september 2020 tot en met mei 2021 het Amsterdam UMC verruilen voor Palo Alto, California. De corona-restricties gooiden nog wel wat roet in het eten, waardoor het eerste deel van het fellowship via het computerscherm thuis vorm kreeg. Maar vanaf december was het toch mogelijk om te genieten van de academische vrijheid en inspiratie op de Stanford campus. Discussies met collega fellows over ongelijkheid en diversiteit stimuleerden haar om zich ongehinderd door allerlei verplichtingen te verdiepen in oorzaak en gevolgen van de feminisering van de geneeskunde. De beoogde opbrengst is een perspectief paper in een impactful tijdschrift en vertaling van de verkregen inzichten naar de Nederlandse (academische) setting. Reisbeperkingen leken aanvankelijk ook de sabbatical van Ellen Smets (onderzoekslijn Medische Communicatie) te dwarsbomen. Het plan was 3 maanden door te brengen bij collega's aan de Universiteit

van de universiteit op een kier open. Ook voor haar een tijd van onbelemmerd kennis vergaren. Niet over een nieuw onderwerp, maar juist verdieping van kennis over interpersoonlijke communicatie in het algemeen, en tijdens patiënt-professional interacties in het bijzonder. Bijvoorbeeld kennis over 'luister-gedrag'. Welke (non)verbale signalen geven patiënten waaruit een arts zou kunnen afleiden dat de informatie die hij/zij geeft wel of niet wordt begrepen en wordt geaccepteerd? Kan inzicht in dergelijke signalen artsen helpen hun informatie beter af te stemmen op die individuele patiënt? Naast kennisvergaring heeft zij ook ideeën uitgewerkt met collega's voor gezamenlijk onderzoek. Het resultaat? Hernieuwd plezier in het vak en internationale samenwerking met leuke, inspirerende collega's. Plannen voor een tegenbezoek van 'de Noren' aan Amsterdam zijn inmiddels in de maak. Zowel Kiki als Ellen benutten hun sabbatical vooral om inhoudelijk bij te tanken en kijken daar tevreden op terug. Letterlijk en figuurlijk een tijdje afstand nemen van de dagelijkse hectiek is bijzonder vruchtbaar gebleken. Ze waren het over de boodschap die ze met dit stukje wilden meegeven dan ook snel eens: DOEN! En vooral niet wachten tot je 'senior' bent. Grijp je kans voor een

van Oslo, maar Noorwegen hield de grenzen lang potdicht. Daardoor startte ook zij deze 'pauze'

fellowship of travel-grant en benader die buitenlandse collega. Je hoeft beslist niet te wachten tot het zevende jaar!

Science in Transition: Onderzoekersdag Medische Psychologie Amsterdam UMC

Op 28 oktober jl. vond de jaarlijkse onderzoekersdag van de afdeling Medische Psychologie plaats met ongeveer 60 aanwezigen.

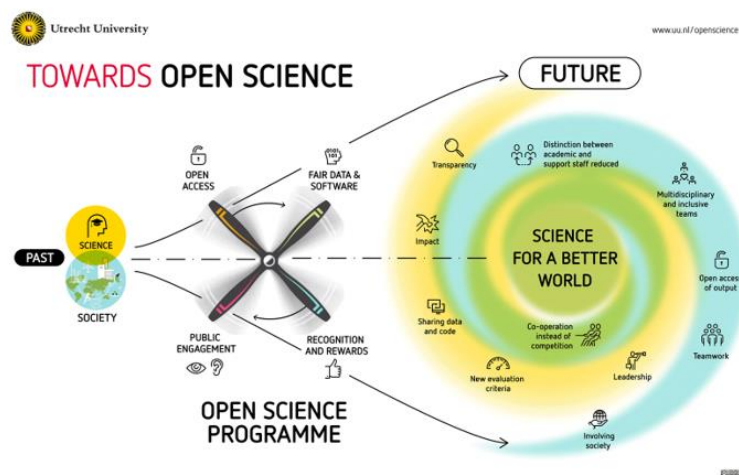
Door: Ellen Smets

In de voorafgaande maanden was het inspirerende programma in elkaar gezet door Vicky Lehmann, Marij Hillen, Jiska Embaye, Jantine Rottgering, Baudewijntje Kreukels en Rudolf Ponds. Na het welkomstwoord door Rudolf, werd gestart met flitspresentaties van vertegenwoordigers van de verschillende onderzoeksprogramma's, waarin zij de vraag beantwoordden hoe ver ze binnen hun eigen onderzoek al zijn met toepassing van de uitgangspunten van Open Science. Duidelijk werd dat iedereen nog tamelijk zoekende is. Open acces publiceren is inmiddels wel gebruikelijk, maar verder leven er nog veel vragen over wat Open Science behelst en is er behoefte aan ondersteuning (kennis, financieel) om toepassing daadwerkelijk mogelijk te maken. Dit afdelings-overzicht werd gevolgd door een energieke presentatie van prof. Frank Miedema (vice-rector onderzoek en voorzitter van het Open Science Programma van de Universiteit Utrecht), getiteld: Transition to Open Science, Rethinking Recognition and

door dr. Anita Eerland, mede-oprichtster van de Open Science community van de Universiteit van Utrecht. Tezamen gaven zij belangrijke input om ons te stimuleren meer bij te dragen aan deze nieuwe ontwikkeling. In het tweede deel van de dag werd het thema 'Integriteit en openheid' verder vorm gegeven aan de hand van presentaties van senior onderzoekers in een "Billen bloot sessie". Doel van die sessie was om een cultuur van openheid en veiligheid op de afdeling te bevorderen. Normaliseren dat we allemaal weleens fouten maken, en dat soms de scheidslijn tussen goed en fout niet zo helder is. Het idee was om via een casus de vuile was nu eens wél buiten te hangen. Dat leverde openhartige casuïstiek op, variërend van het gevoel grenzen te hebben overschreden onder druk van een opdrachtgever, ontoereikend data-management, twijfels over wetenschappelijk zorgvuldig handelen en een problematische verhouding met een collega onderzoeker. Allemaal situaties om 's nachts van wakker te liggen. Vervolgens trokken de junior onderzoekers zich terug om in alle

Rewards. Frank Miedema, zelfverklaard cabaretier en dominee, is de bezielde, drijvende kracht achter de Open Science beweging in Nederland. Hij leidde de toehoorders in hoog tempo (“het lijkt misschien wel zo, maar ik heb geen ADHD”) door de ontstaansgeschiedenis en implicaties van de Open Science beweging (Open Science - Utrecht University (uu.nl)). Zijn overzicht werd gevolgd door een meer praktisch ingestoken workshop die werd verzorgd

vertrouwelijkheid hun eigen dilemma’s rondom wetenschappelijke integriteit te bespreken. Gelijktijdig bespraken de senior onderzoekers mogelijkheden tot samenwerking. Het programma werd dynamisch afgesloten met een Pub Quiz waarin teams het tegen elkaar opnamen rondom het thema ‘(Social) media & science’. De deelnemers werden flink gestimuleerd door de quiz-masters Iris Jansen en Danique Bos. Zoals op de foto te zien is, waren de winnaars bijzonder blij met hun overwinning!

Persisterende klachten na COVID-19 en de Medische Psychologie

Nu de COVID-19-pandemie bijna twee jaar aan de gang is, wordt er steeds meer aandacht besteed aan langdurig persisterende klachten na infectie, 'Long COVID' of 'PASC' genoemd. Binnen de afdeling Medische Psychologie lopen meerdere onderzoeken naar deze langdurige klachten.

*Door: Anouk Verveen,
Tanja Kuut,
Esmee Verwijk*

Sommige studies hebben als doel uit te zoeken welke patiënten risico lopen op persisterende COVID-19 klachten, zoals o.a. het VIS cohort en de VeCosCO studie (PI Hans Knoop, postdocs Pythia Nieuwkerk en Sander Verfaillie, PhD Anouk Verveen). Eerste resultaten uit het VIS cohort (PI Pythia Nieuwkerk, PhD Anouk Verveen) laten zien dat er tot 6 maanden na infectie herstel is van vermoeidheidsklachten, maar dat dit hierna stabiliseert. Factoren gerelateerd aan persisterende vermoeidheidsklachten zijn: het hebben van meerdere comorbiditeiten, een ernstig initieel beloop van COVID en het rapporteren van

psychologie niet vergeten. De COVID-19 pandemie biedt een unieke kans om post-COVID klachten te bestuderen, wat mogelijk ons begrip en beheer van aanhoudende klachten in het algemeen kan verbeteren. Het is duidelijk dat onze afdeling deze kans heeft gegrepen. Rol van de (medisch) psycholoog in het herstel na COVID-19 Waar de psychologie een duidelijke rol heeft in het wetenschappelijk onderzoek naar long COVID, is de rol van de psychologie in de praktijk van de patiëntenzorg nog niet zo groot. Patiënten met long COVID klachten wordt in Nederland paramedische herstellzorg aangeboden. Dit bestaat uit fysiotherapie, oefentherapie, ergotherapie, diëtetiek en logopedie. Bij ernstige stagnatie in herstel kan naar een revalidatie instelling worden verwezen,

somberheid of kortademigheid in de eerste ziektedagen. Behalve aanhoudende vermoeidheid, worden al tijdens de ziekenhuisopname en vooral bij patiënten op de intensive care (IC) vaak problemen in de denkfuncties waargenomen zoals geheugenstoornissen, aandachtschommelingen en trager denken. Dit soort klachten zijn langdurig en hebben een grote impact op het dagelijks functioneren na ontslag uit het ziekenhuis. Hier zijn nog steeds veel vragen over. De NeNesCO studie onderzoekt deze potentiële gevolgen van een ernstige COVID-19 infectie op de hersenen, denkfuncties en welzijn (PI's Janneke Horn (Neuro-intensivist, Amsterdam UMC) en Caroline van Heugten (Universiteit van Maastricht), postdoc/klinisch neuropsycholoog, Esmée Verwijk, PhD Simone Klinkhammer). Er wordt op de afdeling ook onderzoek gedaan naar de mogelijke behandeling van post-COVID vermoeidheid. De ReCOVer studie (PI Hans Knoop, postdoc Fabiola Müller, PhD Tanja Kuut) onderzoekt of cognitieve gedragstherapie een effectieve behandeling is voor aanhoudende vermoeidheid na COVID-19. Daarnaast is er in samenwerking met internationale experts een research agenda geschreven waarin onderzoeksprioriteiten voor post-COVID vermoeidheid zijn bepaald (Hans Knoop,

hier wordt veelal multidisciplinair gewerkt middels de biopsychosociale aanpak vanwege het samenspel tussen biomedische en psychosociale factoren. Een psycholoog maakt deel uit van het team in de revalidatie setting. Ook kan er naar een psycholoog worden doorverwezen. Dit zal met name gebeuren wanneer er psychische klachten als angst, somberheid of verwerkingsproblemen spelen. Dat een psycholoog, met name een cognitief gedragstherapeut, ook ingezet kan worden bij lichamelijke klachten zoals bij long COVID, aanhoudende vermoeidheid en cognitieve problemen is nog relatief onbekend. Ook bij een gespecialiseerd behandelcentrum voor langdurige vermoeidheid, het NKCV, komen nog relatief weinig patiënten binnen met langdurige vermoeidheidsklachten na COVID. Dit is opmerkelijk gezien de grote aantallen patiënten met COVID, en de verwachting dat een aanzienlijk deel van deze patiënten aanhoudende klachten houdt. Factoren die hier mogelijk aan bijdragen is terughoudendheid bij artsen om naar een psycholoog te verwijzen bij long COVID. Daarnaast kan bij patiënten de zorg spelen dat de aanhoudende klachten betekenen dat er onbekende schade aan het lichaam is ontstaan. De uitkomsten van de hierboven beschreven studies zullen er hopelijk aan bijdragen

Fabiola Müller, Pythia Nieuwkerk, Anouk Verveen). Hierin wordt de rol van de

dat long COVID beter begrepen wordt, en dat patiënten passende zorg zullen krijgen.

Subsidies & Awards

Jason van Heesewijk winnaar van Amsterdam UMC PhD Scholarship

Jason van Heesewijk kreeg afgelopen september te horen dat hij een van de winnaars was van de Amsterdam UMC PhD Scholarships. Dit jaar werd deze beurs voor het eerst opengesteld voor onderzoekers aan de VUmc-zijde en Jason is de eerste VUmc-er die deze beurs heeft gewonnen.

*Door: Baudewijntje Kreukels,
Jason van Heesewijk*

Ieder jaar maken zes studenten kans op dit scholarship voor een 4-jarige aanstelling als PhD-kandidaat. Jason liep eerder stage bij het Kennis- en Zorgcentrum voor Genderdysforie en zijn masterthese werd omgezet in een inmiddels gepubliceerd artikel. Bovendien was hij betrokken bij de gehonoreerde AR&D (*Amsterdam Reproduction and Development*) aanvraag waarmee in samenwerking met *Longitudinal Aging Study Amsterdam* onderzoek gestart kon worden bij oudere transgender personen. In zijn

promotieonderzoek zal hij zich verder richten op cognitief functioneren, gezondheid -met name hart- en vaatziekten- en mentaal welbevinden van oudere transgender personen die al lange tijd hormonen gebruiken. Ook de korte-termijn effecten van stoppen met hormonen op latere leeftijd zullen onderzocht worden. Dit onderzoek is een samenwerking tussen de afdelingen Medische Psychologie (Baudewijntje Kreukels) en Interne Geneeskunde (Martin den Heijer, Koen Dreijerink en Chantal Wiepjes).

Tot slot...

Namens de afdeling Medische Psychologie
van het Amsterdam UMC wensen wij
iedereen een prettige kerst en een gezond
2022!

Copyright © *2018* *Medische Psychologie, Amsterdam UMC*, All rights reserved.

Ons e-mail adres is:

p.logtenberg@amsterdamumc.nl of c.hennemanhoogeland@amsterdamumc.nl of
medischepsychologie@amsterdamumc.nl

Want to change how you receive these emails?

You can [update your preferences](#) or [unsubscribe from this list](#).

Copyright © 2021 Medische Psychologie, All rights reserved.

You are on the Amsterdam UMC Medische Psychologie mailing list

Our mailing address is:

Medische Psychologie

meibergdreef 9
Amsterdam, Nh 1100 DD
Netherlands

[Add us to your address book](#)

Want to change how you receive these emails?
You can [update your preferences](#) or [unsubscribe from this list](#).

